TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2012. gada 12. jūlijā *

Policijas un tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās — Pamatlēmums 2001/220/TI — Cietušo statuss kriminālprocesā — Direktīva 2004/80/EK — Kompensācija noziegumos cietušajiem — Juridiskas personas atbildība — Kaitējuma atlīdzība kriminālprocesā

Lieta C-79/11

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam un LES 35. pantam, ko *Tribunale di Firenze* (Itālija) pirmstiesas izmeklēšanas tiesnesis iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2011. gada 9. februārī un kas Tiesā reģistrēts 2011. gada 22. februārī, kriminālprocesā pret

***Maurizio Giovanardi* u.c.**

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*] (referents), tiesneši U. Lehmuss [*U. Lõhmus*], A. O'Kīfs [*A. Ó Caoimh*], A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*] un K. G. Fernlunds [*C. G. Fernlund*],

ģenerāladvokāte E. Šarpstone [*E. Sharpston*],

sekretāre M. Ferreira [M. *Ferreira*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2012. gada 15. marta tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *F. Giunti* u.c. vārdā – *A. Conti* un *S. Grisenti*, *avvocati*,

— Itālijas valdības vārdā – *G. Palmieri*, pārstāve, kurai palīdz *L. D'Ascia*, *avvocato dello Stato*,

— Vācijas valdības vārdā – *T. Henze*, kā arī *J. Kemper* un *F. Wannek*, pārstāvji,

— Nīderlandes valdības vārdā – *C. Wissels* un *B. Koopman*, pārstāves,

— Austrijas valdības vārdā – *A. Posch*, pārstāvis,

— Eiropas Komisijas vārdā – *F. Moro* un *R. Troosters*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokātes secinājumus 2012. gada 15. maija tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – itāļu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par Padomes 2001. gada 15. marta Pamatlēmuma 2001/220/TI par cietušo statusu kriminālprocesā (OV L 82, 1. lpp.; turpmāk tekstā – "Pamatlēmums") un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/80/EK par kompensāciju noziegumos cietušajiem (OV L 261, 15. lpp.) interpretāciju.

2 Šis lūgums ir iesniegts kriminālprocesā, kas ierosināts pret *M. Giovanardi* un vairākām citām personām pēc to darba vietā notikuša nelaimes gadījuma.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

3 No Pamatlēmuma preambulas trešā apsvēruma izriet, ka Eiropadomes sanāksmē, kas notika Tamperē (Somija) 1999. gada 15. un 16. oktobrī, tika noteikts, ka būtu jāizstrādā obligātie standarti par cietušo aizsardzību, jo īpaši par tiesas pieejamību un cietušo tiesībām uz kompensāciju par kaitējumu.

4 Atbilstoši Pamatlēmuma preambulas ceturtajam apsvērumam:

"Dalībvalstīm būtu jātuvina savi normatīvie akti, ciktāl tas vajadzīgs, lai sasniegtu mērķi nodrošināt cietušajiem augstu aizsardzības līmeni, neatkarīgi no dalībvalsts, kurā viņi atrodas."

5 Pamatlēmuma 1. pantā ir noteikts, ka šajā pamatlēmumā:

"a) "cietušais" ir fiziska persona, kam nodarīts kaitējums, tostarp fizisks vai morāls kaitējums, morālas ciešanas vai mantisks kaitējums, ko tieši izraisījusi darbība vai bezdarbība, kas ir kādas dalībvalsts krimināltiesību pārkāpums;

[..]

c) terminu "kriminālprocess" saprot saskaņā ar piemērojamiem valsts tiesību aktiem;

[..]."

6 Pamatlēmuma 9. panta ar virsrakstu "Tiesības uz kompensāciju kriminālprocesā" 1. punktā ir noteikts:

"Katra dalībvalsts nodrošina, lai noziedzīgās darbībās cietušajiem būtu tiesības saprātīgā laika posmā saņemt lēmumu par kompensāciju no apsūdzētā kriminālprocesā, izņemot atsevišķus gadījumus, kad valsts tiesību aktos paredzēts, ka kompensācija piešķirama citā veidā."

7 Atbilstoši Direktīvas 2004/80 1. pantam:

"Dalībvalstis nodrošina to, ka tad, ja tīšs, vardarbīgs noziegums izdarīts dalībvalstī, kas nav dalībvalsts, kurā kompensācijas prasītājs pastāvīgi dzīvo, tad prasītājam ir tiesības prasību iesniegt kādai iestādei vai citai struktūrai pēdējā dalībvalstī."

Valsts tiesiskais regulējums

8 No 2001. gada 8. jūnija Likumdošanas dekrēta Nr. 231 (2001. gada 19. jūnija *Gazzetta Ufficiale della Repubblica italiana* Nr. 140, 4. lpp.; turpmāk tekstā – "Likumdošanas dekrēts Nr. 231/2001") 1. panta izriet, ka šajā dekrētā ir reglamentēta organizāciju atbildība par administratīviem pārkāpumiem, kas

radušies prettiesisku darbību rezultātā, ka šī atbildība attiecas kā uz sabiedrībām un organizācijām, kam ir juridiskas personas statuss, tā arī uz asociācijām, tostarp tām, kurām nav juridiskas personas statusa, bet ka tas nav piemērojams attiecībā uz valsti vai teritoriālajām kopienām, nedz arī citiem publisko tiesību subjektiem, kas neveic ekonomiskas funkcijas, vai iestādēm, kas veic konstitucionālas funkcijas.

9 Likumdošanas dekrēta Nr. 231/2001 5. pantā, kurā minētas fiziskās personas, kuru kā pārkāpuma faktisko izdarītāju īstenotās rīcības rezultātā var iestāties attiecīgās organizācijas/juridiskās personas atbildība, ir noteikts:

"1. Organizācija ir atbildīga par pārkāpumiem, ko tās interesēs vai labā ir izdarījušas:

a) personas, kas pilda attiecīgās organizācijas vai organizatoriskās vienības, kurai attiecīgās organizācijas ietvaros ir finanšu un funkcionāla autonomija, pārstāvja, pārvaldes vai vadības funkcijas, kā arī personas, kas faktiski īsteno attiecīgās organizācijas vadības un uzraudzības funkcijas;

b) personas, kas atrodas kādas no a) apakšpunktā minēto personu pakļautībā vai pārraudzībā.

2. Organizācijas atbildība neiestājas, ja 1. punktā minētās personas ir rīkojušās vienīgi pašas savās vai kādas trešās personas interesēs."

10 Šī likumdošanas dekrēta 6. un 7. pantā ir precizēti apstākļi, kādos var iestāties juridiskās personas atbildība.

11 Minētā likumdošanas dekrēta 6. panta 1. punktā ir noteikts:

"Ja pārkāpumu ir izdarījušas 5. panta 1. punkta a) apakšpunktā minētās personas, organizācijas atbildība neiestājas, ja tā iesniedz pierādījumus par to, ka:

a) vadības struktūra pirms pārkāpuma izdarīšanas bija ieviesusi un efektīvi piemērojusi organizācijas un vadības sistēmas, ar kurām iespējams nodrošināt, lai šādi pārkāpumi netiktu izdarīti;

b) pienākums uzraudzīt attiecīgo sistēmu darbību un to ievērošanu, kā arī nodrošināt to atjaunināšanu ir ticis uzticēts tādai organizācijas struktūrai, kurai ir autonomas iniciatīvas un uzraudzības pilnvaras;

c) attiecīgās personas pārkāpumu ir izdarījušas, ļaunprātīgi apejot organizācijas un vadības sistēmas;

d) b) punktā minētā struktūra ir izpildījusi savu uzraudzības pienākumu vai tās veiktā uzraudzība nav bijusi nepilnīga."

12 Likumdošanas dekrēta Nr. 231/2001 7. pantā ir paredzēts:

"1. 5. panta 1. punkta b) apakšpunktā paredzētajā gadījumā organizācija ir saucama pie atbildības, ja attiecīgo pārkāpumu bija iespējams izdarīt vadības vai uzraudzības pienākumu neizpildes dēļ.

2. Visos gadījumos vadības vai uzraudzības pienākumu neizpilde nav notikusi, ja pirms pārkāpuma izdarīšanas organizācija ir ieviesusi un efektīvi piemērojusi organizācijas, vadības un uzraudzības sistēmu, ar kuru iespējams nodrošināt, lai šādi pārkāpumi netiktu izdarīti.

3. Ņemot vērā organizācijas raksturu un lielumu, kā arī tās veiktās darbības veidu, sistēmā ir jābūt paredzētiem atbilstošiem pasākumiem, lai nodrošinātu, ka darbība tiek īstenota atbilstoši tiesību aktiem un ka riska situācijas tiek savlaicīgi konstatētas un novērstas.

4. Lai sistēma tiktu efektīvi piemērota, ir jāveic:

a) sistēmas periodiska pārbaude un attiecīgā gadījumā – izmaiņu izdarīšana tajā, ja ir konstatēti būtiski paredzēto prasību pārkāpumi vai ja saistībā ar organizāciju vai tās darbību ir notikušas kādas izmaiņas;

b) disciplinārnoteikumu ieviešana, kas ļautu sodīt par sistēmā norādīto pasākumu neievērošanu."

13 Minētā likumdošanas dekrēta 25.f pantā – redakcijā, kas izriet no 2008. gada 9. aprīļa Likumdošanas dekrēta Nr. 81 par 2007. gada 3. augusta Likuma Nr. 123 attiecībā uz veselības aizsardzību un drošību darba vietā 1. panta ieviešanu (2008. gada 30. aprīļa *GURI* Nr. 101 kārtējais pielikums Nr. 108) –, kura virsraksts ir "Nonāvēšana aiz neuzmanības vai smagi vai ļoti smagi miesas bojājumi, kas izdarīti, pārkāpjot noteikumus par veselības aizsardzību un drošību darba vietā", ir noteikts:

"1. Par Krimināllikuma 589. pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu, pārkāpjot 55. panta 2. punktu likumdošanas dekrētā, ar ko īsteno pilnvaras saskaņā ar 2007. gada 3. augusta Likumu Nr. 123 par veselības aizsardzību un drošību darba vietā, ir piemērojams naudas sods 1000 vienību apmērā. Notiesāšanas par iepriekšējā teikumā minēto noziedzīgo nodarījumu gadījumā 9. pantā 2. punktā paredzētie aizliegumu ietverošie sodi ir piemērojami laikposmā, kas nevar būt īsāks par 3 mēnešiem un garāks par 1 gadu.

2. Neskarot šā panta 1. punktā ietverto noteikumu, par Krimināllikuma 589. pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu ir piemērojams naudas sods, kas nevar būt mazāks par 250 vienībām un lielāks par 500 vienībām, ja tas ir izdarīts, pārkāpjot noteikumus par veselības aizsardzību un drošību darba vietā. Notiesāšanas par iepriekšējā teikumā minēto noziedzīgo nodarījumu gadījumā 9. pantā 2. punktā paredzētie aizliegumu ietverošie sodi ir piemērojami laikposmā, kas nevar būt īsāks par 3 mēnešiem un garāks par 1 gadu.

3. Par Krimināllikuma 590. panta 3. punktā paredzētā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu, pārkāpjot noteikumus par veselības aizsardzību un drošību darba vietā, ir piemērojams naudas sods, kas nevar pārsniegt 250 vienības. Notiesāšanas par iepriekšējā teikumā minēto noziedzīgo nodarījumu gadījumā 9. pantā 2. punktā paredzētie aizliegumu ietverošie sodi ir piemērojami laikposmā, kas nevar būt garāks par 6 mēnešiem."

14 Atbilstoši Likumdošanas dekrēta Nr. 231/2001 34. pantam:

"Attiecībā uz procedūrām saistībā ar administratīviem pārkāpumiem, kas radušies noziedzīga nodarījuma dēļ, ir piemērojami šīs nodaļas noteikumi, kā arī – ciktāl tie ir piemērojami – Kriminālprocesa kodeksa un 1989. gada 28. jūlija Likumdošanas dekrēta Nr. 271 noteikumi."

15 Saskaņā ar minētā likumdošanas dekrēta 35. pantu:

"Noteikumi, kas attiecas uz apsūdzēto personu, ciktāl tie ir piemērojami, attiecas arī uz organizāciju."

16 Atbilstoši šī likumdošanas dekrēta 36. pantam attiecīgo organizāciju izdarīto administratīvo pārkāpumu izskatīšana ir tās krimināltiesas jurisdikcijā, kas izskata šo pārkāpumu pamatā esošos noziedzīgos nodarījumus.

17 Atbilstoši Krimināllikuma 185. pantam noziedzīga nodarījuma izdarītājam un personām, kurām atbilstoši civiltiesībām ir jāatbild par noziedzīga nodarījuma izdarītāja darbībām, ir pienākums atlīdzināt zaudējumus, ko radījis mantiskais vai morālais kaitējums.

18 Kriminālprocesa kodeksa 74. pantā ir paredzēts, ka noziedzīgā nodarījumā cietušais vai tā pēcteči var celt Krimināllikuma 185. pantā paredzēto civilprasību kriminālprocesā pret personu, kas ir apsūdzēta par noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu, un personu, kas ir atbildīga no civiltiesību viedokļa, lai saņemtu kompensāciju par kaitējumu.

19 Kriminālprocesa kodeksa 83. panta 1. punktā ir noteikts:

"Pret personu, kura saskaņā ar civiltiesībām ir atbildīga par apsūdzētās personas darbībām, kriminālprocesa ietvaros var vērsties civilprasītājs un 77. panta 4. punktā paredzētajā gadījumā – prokuratūra. Pret apsūdzēto var vērsties kā personu, kas saskaņā ar civiltiesībām jebkādā veidā ir atbildīga par līdzdalībnieka rīcību, gadījumā, ja tas tiek attaisnots vai attiecībā uz to tiek pasludināts spriedums par lietas izbeigšanu [..]."

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

20 2010. gada 28. jūlijā *Tribunale di Firenze* [Florences tiesas] prokurors izvirzīja apsūdzību *M. Giovanardi* un vairākām citām personām, kas ir apsūdzētas par kādas personas nonāvēšanu aiz neuzmanības Krimināllikuma 41., 113. un 589. panta 2. un 4. punkta izpratnē un ļoti smagu miesas bojājumu nodarīšanu citām personām. Nelaimes gadījums notika 2008. gada 2. oktobrī remontdarbu, ko apsūdzētās personas veica *Rete Ferroviaria Italiana SpA* (Itālijas valsts dzelzceļa uzņēmums) darbinieku statusā, pārvietojot dažus pārmiju drošības mehānismus dzelzceļa mezglpunktā, laikā.

21 Prokurora sagatavotajā sākotnējā apsūdzības rakstā apsūdzība bija izvirzīta arī divām juridiskajām personām – *Elettri Fer Srl* un *Rete Ferroviaria Italiana SpA*, kuras bija sauktas pie atbildības par "administratīvo pārkāpumu", kas paredzēts Likumdošanas dekrēta Nr. 231/2001 25.f panta 2. un 3. punktā, pamatojoties uz normām, kuras Itālijas tiesību sistēmā reglamentē tieši tādu juridisko personu "administratīvo" atbildību par noziedzīgu nodarījumu, kuru uzdevumā, pildot dienesta pienākumus, rīkojās apsūdzētie.

22 Iesniedzējtiesa ir norādījusi, ka apsūdzētās fiziskās personas ir atzītas par tieši atbildīgām par nelaimes gadījumu, kas izraisīja kāda darbinieka nāvi, kā arī radīja ievainojumus diviem citiem darbiniekiem, kuri strādāja iepriekš minētajā dzelzceļa mezglpunktā, pamatojoties uz to, ka tās nebija veikušas tiesību aktos paredzētos pasākumus attiecīgo darbinieku drošības nodrošināšanai, savukārt juridiskās personas, kas tika sauktas pie "administratīvās" atbildības par pārkāpumu, ir apsūdzētas par pilnīgākas organizācijas sistēmu neizstrādāšanu, kā dēļ tām var tikt piemērotas Likumdošanas dekrētā Nr. 231/2001 paredzētās sankcijas.

23 Pirmstiesas sēdē, kas 2010. gada 30. novembrī norisinājās iesniedzējtiesā, kurai ir jāpieņem nolēmums par prokurora izvirzīto apsūdzību, cietušie saskaņā ar Kriminālprocesa kodeksa 74. un turpmākajiem pantiem lūdza atļauju celt civilprasību ne vien pret apsūdzētajām fiziskajām personām, bet arī pret divām juridiskajām personām, pret kurām prokurors bija izvirzījis apsūdzību.

24 Abas šīs juridiskās personas iebilda pret šo lūgumu, pamatojoties uz to, ka Itālijas tiesību akti neļauj cietušajiem tieši vērsties pret juridiskām personām – pat ja pret tām ir ierosināta lieta –, prasot atlīdzināt kaitējumu, kas nodarīts ar noziedzīgo nodarījumu, kuru izdarījuši šo juridisko personu darbinieki.

25 Iesniedzējtiesa ir norādījusi, ka Krimināllikuma 185. pantā ir paredzēts noziedzīgā nodarījuma izdarītāja un to fizisko vai juridisko personu, kuras saskaņā ar civiltiesībām ir atbildīgas par noziedzīgā nodarījuma izdarītāja darbībām, pienākums atlīdzināt zaudējumus. Šajā ziņā Kriminālprocesa kodeksā ir paredzēta iespēja noziedzīgā nodarījumā cietušajam celt civilprasību pret apsūdzēto kriminālprocesā,

kā arī iespēja vērsties tiesā pret fiziskām vai juridiskām personām, kuras saskaņā ar civiltiesībām ir atbildīgas par apsūdzēto rīcību, ja šī rīcība ir īstenota darba tiesiskajās attiecībās vai ir saistīta ar tiešām šo personu interesēm, rīkojoties to uzdevumā.

26 Ar Likumdošanas dekrētu Nr. 231/2001 Itālijas tiesībās tika ieviests īpatnējais juridisko personu "administratīvās" atbildības par noziedzīgu nodarījumu institūts. Starp dažādu veidu noziedzīgiem nodarījumiem, attiecībā uz kuriem paredzēta šī atbildības forma, minētā likumdošanas dekrēta 25.f pantā tieši ir paredzēta nonāvēšana aiz neuzmanības, ja tā izdarīta, pārkāpjot 55. panta 5. punktu 2008. gada 9. aprīļa Likumdošanas dekrētā Nr. 81, kas ir viena no pamatlietā izvirzītajām apsūdzībām.

27 Likumdošanas dekrētā Nr. 231/2001 nav tieši paredzēta iespēja celt civilprasību pret juridiskajām personām, kas apsūdzētas par šajā dekrētā paredzētajiem "administratīvajiem" pārkāpumiem. Atbilstoši *Corte suprema di cassazione* [Augstākās Kasācijas tiesas] un zemāko instanču tiesu judikatūrā paustajam vairākuma viedoklim šādi lūgumi par civilprasības celšanu ir atzīstami par nepieņemamiem.

28 Iesniedzējtiesa norāda, ka, kaut arī tā pievienojas šai Itālijas tiesību interpretācijai, situācija, kas no tās izriet, nav saderīga ar Savienības tiesībām, jo Itālijas tiesībās tādējādi tiek ierobežota cietušā iespēja panākt tam nodarītā kaitējuma pilnīgu kompensāciju un cietušajam tiek noteikts pienākums celt jaunu prasību par zaudējumu atlīdzību "ārpus" kriminālprocesa, kas, pieņemot, ka šī prasība tiks atzīta par pieņemamu, tiks izskatīta tikai pēc zināma laika, kas savukārt ierobežo šādas prasības efektivitāti.

29 Šādos apstākļos *Tribunale di Firenze* pirmstiesas izmeklēšanas tiesnesis nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai tādas Itālijas tiesību normas par organizāciju/juridisko personu administratīvo atbildību, kas paredzētas Likumdošanas dekrētā Nr. 231/2001 un tā secīgajos grozījumos, ir saderīgas ar Kopienu tiesību normām par noziegumos cietušo aizsardzību kriminālprocesā, ciktāl šajās valsts normās nav "tieši" paredzēta iespēja saukt pie atbildības šīs organizācijas/juridiskās personas kriminālprocesa ietvaros par kaitējumu, kas nodarīts noziegumos cietušajiem?"

Par Tiesas kompetenci

30 Atbilstoši Līgumam par Eiropas Savienības darbību pievienotā 36. protokola par pārejas noteikumiem 9. pantam Pamatlēmuma, kas pieņemts, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienību VI sadaļu, pirms stājās spēkā Lisabonas līgums, tiesiskās sekas paliek nemainīgas, ciktāl Pamatlēmums nav ticis atcelts, anulēts vai grozīts, piemērojot Līgumus.

31 Turklāt šī paša protokola 10. panta 1. punktā ir paredzēts, ka Tiesas pilnvaras attiecībā uz Savienības tiesību aktiem par policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās, kuri pieņemti saskaņā ar LES VI sadaļu pirms Lisabonas līguma spēkā stāšanās, paliek nemainīgas arī tad, ja tās ir atzītas saskaņā ar LES 35. panta 2. punktu. Piemērojot 10. panta 3. punktu, tā 1. punktā minētais pārejas pasākums zaudē spēku piecus gadus pēc 2009. gada 1. decembra, kas ir Lisabonas līguma spēkā stāšanās datums.

32 No informācijas par Amsterdamas līguma spēkā stāšanās datumu, kas publicēta 1999. gada 1. maija *Eiropas Kopienu Oficiālajā vēstnesī* (OV L 114, 56. lpp.), izriet, ka Itālijas Republika, pamatojoties uz LES 35. panta 2. punktu, ir pieņēmusi deklarāciju, ar kuru tā atzīst Tiesas kompetenci izlemt jautājumus par LES 35. pantā minēto tiesību aktu spēkā esamību un interpretāciju saskaņā ar šī panta 3. punkta b) apakšpunktā paredzētajiem noteikumiem.

33 Tāpat ir zināms, ka Pamatlēmums, kas balstīts uz LES 31. un 34. pantu, ir viens no LES 35. panta 1. punktā paredzētajiem tiesību aktiem, par kuriem Tiesa var sniegt prejudiciālu nolēmumu, un netiek apstrīdēts, ka pirmstiesas izmeklēšanas tiesnesis, rīkojoties tādā procesā, kāds ir pamatlietā, ir uzskatāms par dalībvalsts tiesu LES 35. panta izpratnē (it īpaši skat. 2011. gada 21. decembra spriedumu lietā C-507/10 *X*, Krājums, I-14241. lpp., 21. punkts).

34 Šādos apstākļos Tiesai ir kompetence atbildēt uz uzdoto jautājumu.

Par prejudiciālo jautājumu

35 Uzdodot savu jautājumu, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai Likumdošanas dekrēta Nr. 231/2001 noteikumi attiecībā uz juridisko personu administratīvo atbildību – ciktāl tajos nav paredzēta iespēja kriminālprocesa ietvaros likt tām atlīdzināt kaitējumu, ko tās izraisījušas noziedzīgā nodarījumā cietušajiem, – ir saderīgi ar Direktīvu 2004/80 un Pamatlēmuma 9. pantu.

36 Lai gan saskaņā ar tās pastāvīgo judikatūru Tiesa, sniedzot prejudiciālu nolēmumu, nevar lemt nedz par jautājumiem, kas attiecas uz dalībvalstu iekšējo tiesību sistēmu, nedz par valsts tiesību normu atbilstību Savienības tiesībām, tā tomēr var sniegt Savienības tiesību interpretācijas elementus, kas ļautu valsts tiesai atrisināt tajā ierosināto lietu (skat. it īpaši 2006. gada 8. jūnija spriedumu lietā C-60/05 *WWF Italia* u.c., Krājums, I-5083. lpp., 18. punkts).

37 Jau sākotnēji ir jāizslēdz Direktīvas 2004/80 piemērojamība šajā lietā. Kā tostarp izriet no tās 1. panta, šīs direktīvas mērķis ir atvieglot tīšos, vardarbīgos noziegumos cietušajiem kompensācijas saņemšanu pārrobežu gadījumos, savukārt ir skaidrs, ka pamatlietā attiecīgais process attiecas uz pārkāpumiem, kas izdarīti neuzmanības dēļ, turklāt tīri valsts līmeņa situācijā.

38 Attiecībā uz Pamatlēmumu tā 9. panta 1. punktā ir noteikts, ka katra dalībvalsts nodrošina, lai noziedzīgās darbībās cietušajiem būtu tiesības saprātīgā laika posmā saņemt nolēmumu par kompensāciju no apsūdzētā kriminālprocesā, izņemot atsevišķus gadījumus, kad valsts tiesību aktos paredzēts, ka kompensācija piešķirama citā veidā.

39 Saskaņā ar Pamatlēmuma 1. panta a) punktu šajā pamatlēmumā "cietušais" ir fiziska persona, kam nodarīts kaitējums, "ko tieši izraisījusi darbība vai bezdarbība, kas ir kādas dalībvalsts krimināltiesību pārkāpums".

40 Ir skaidrs, ka Itālijas tiesībās cietušajiem, par kuriem ir runa pamatlietā, ir ļauts lūgt fiziskām personām, kas izdarījušas Likumdošanas dekrētā Nr. 231/2001 minētos noziedzīgos nodarījumus, atlīdzināt kaitējumu, ko tieši izraisījuši šie noziedzīgie nodarījumi, šajā ziņā ceļot civilprasību attiecīgajā kriminālprocesā.

41 Šāda situācija atbilst Pamatlēmuma 9. panta 1. punktā paredzētajam mērķim – nodrošināt, lai cietušajiem būtu tiesības saprātīgā laika posmā saņemt nolēmumu par kompensāciju no apsūdzētā kriminālprocesā.

42 Iesniedzējtiesai ir šaubas par to, vai iepriekš minētais pants būtu interpretējams tādējādi, ka cietušajam tajā pašā kriminālprocesā turklāt jābūt tiesībām lūgt atlīdzināt šo kaitējumu tām juridiskajām personām, kuras ir apsūdzētas saskaņā ar Likumdošanas dekrēta Nr. 231/2001 25.f pantu.

43 Šāda interpretācija nav atbalstāma.

44 Vispirms, kaut arī no Pamatlēmuma preambulas ceturtā apsvēruma izriet, ka noziedzīgos nodarījumos cietušajiem ir jānodrošina augsts aizsardzības līmenis (skat. it īpaši 2008. gada 9. oktobra spriedumu lietā C-404/07 *Katz*, Krājums, I-7607. lpp., 42. un 46. punkts), Pamatlēmuma mērķis ir tā 1. panta c) punktā definētajā kriminālprocesā vienīgi izstrādāt obligātos standartus par noziedzīgajos nodarījumos cietušo aizsardzību (2011. gada 15. septembra spriedums apvienotajās lietās C-483/09 un C-1/10 *Gueye* un *Salmerón Sánchez*, Krājums, I-8263. lpp., 52. punkts).

45 Tāpat arī Pamatlēmumā, kura vienīgais mērķis ir noteikt cietušo statusu kriminālprocesā, nav ietverta neviena norāde, atbilstoši kurai Savienības likumdevējs būtu vēlējies noteikt dalībvalstīm pienākumu paredzēt juridisko personu kriminālatbildību.

46 Visbeidzot no Pamatlēmuma 1. panta a) punkta formulējuma izriet, ka Pamatlēmums principā nodrošina cietušajam tiesības uz atlīdzību kriminālprocesā saistībā ar "darbību vai bezdarbību, kas ir kādas dalībvalsts krimināltiesību pārkāpums" un kas ir "tieši" izraisījusi kaitējumu (skat. 2007. gada 28. jūnija spriedumu lietā C-467/05 *Dell'Orto*, Krājums, I-5557. lpp., 53. un 57. punkts).

47 Tomēr no lēmuma par prejudiciāla jautājuma uzdošanu izriet, ka tāds "administratīvais" pārkāpums kā tas, pamatojoties uz kuru var tikt ierosināts process atbilstoši Likumdošanas dekrētam Nr. 231/2001, ir atsevišķs pārkāpums, kuram nav tiešas cēloņsakarības ar kaitējumu, ko izraisījis noziedzīgais nodarījums, kuru izdarījusi fiziskā persona un kuru ir lūgts atlīdzināt. Iesniedzējtiesa uzskata, ka tāda režīma kā ar šo likumdošanas dekrētu izveidotais gadījumā juridiskas personas atbildība ir kvalificējama kā "administratīva", "netieša" un "pakārtota" un atšķiras no tās fiziskās personas kriminālatbildības, kura ir izdarījusi noziedzīgo nodarījumu, kas tieši ir izraisījis kaitējumu, un kurai – kā norādīts šā sprieduma 40. punktā – var tikt lūgts atlīdzināt zaudējumus kriminālprocesā.

48 Līdz ar to personas, kas cietušas tāda juridiskas personas izdarīta administratīva pārkāpuma kā Likumdošanas dekrēta Nr. 231/2001 paredzētais rezultātā, Pamatlēmuma 9. panta 1. punkta piemērošanas nolūkā nevar tikt atzītas par tādām noziedzīgā nodarījumā cietušām personām, kurām ir tiesības kriminālprocesā saņemt nolēmumu par kompensāciju no šīs juridiskās personas.

49 No iepriekš minētajiem apsvērumiem izriet, ka uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Pamatlēmuma 9. panta 1. punkts ir interpretējams tādējādi, ka tāda juridisko personu atbildības režīma kā pamatlietā gadījumā tas pieļauj to, ka noziedzīgā nodarījumā cietušajam nav tiesību kriminālprocesa ietvaros lūgt administratīvu pārkāpumu izdarījušajai juridiskajai personai atlīdzināt kaitējumu, ko tieši izraisījis šis pārkāpums.

Par tiesāšanās izdevumiem

50 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

Padomes 2001. gada 15. marta Pamatlēmuma 2001/220/TI par cietušo statusu kriminālprocesā 9. panta 1. punkts ir interpretējams tādējādi, ka tāda juridisko personu atbildības režīma kā pamatlietā gadījumā tas pieļauj to, ka noziedzīgā nodarījumā cietušajam nav tiesību kriminālprocesa ietvaros lūgt administratīvu pārkāpumu izdarījušajai juridiskajai personai atlīdzināt kaitējumu, ko tieši izraisījis šis pārkāpums.

[Paraksti]